

JAARVERSLAG 2022

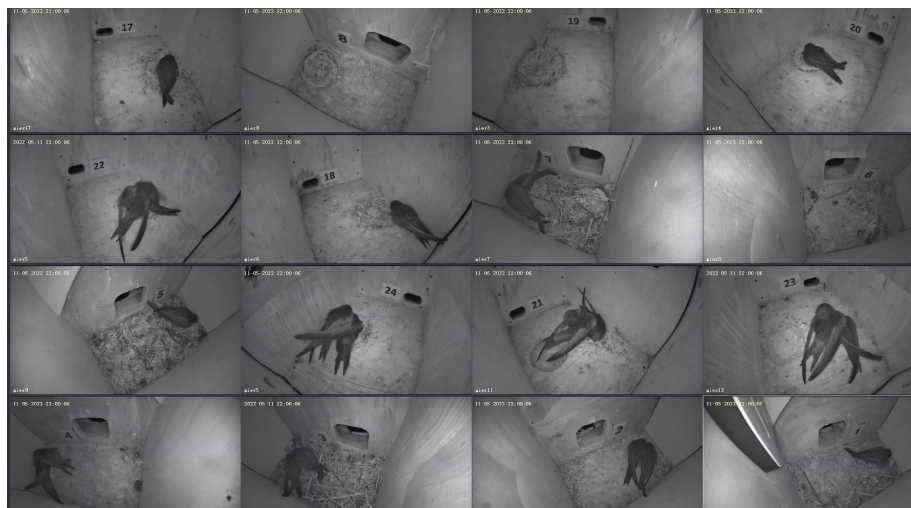
Gierzwaluwwerkgroep Oisterwijk

Maart 2023

Inhoud:

- ◆ In memoriam Gerard van der Kaa
- ◆ Niet eerder gezien!
- ◆ Gierzwaluwen in de Joanneskerk 2022
- ◆ De aanhouder wint!
- ◆ Huiszwaluwtilen
- ◆ Andere projecten

Einde van een tijdperk

Vorig jaar schreven we al dat het jaarverslag niet meer in zo'n uitgebreide vorm zou verschijnen. Een stapje terug, waardoor er meer tijd over zou blijven voor andere dingen. Gewoon genieten van de gierzwaluwen bijvoorbeeld in plaats van bezig zijn met rapporten schrijven en zo. Weinig konden we toen nog bevroeden dat een half jaar later alles op zijn kop zou staan door het overlijden van Gerard van der Kaa, de man die aan de basis stond van de werkgroep en dan vooral het cameraproject in de Joanneskerk.

Dat we nu 24 kasten met een cameravoorziening hebben, is op de eerste plaats aan hem te danken. En ook dit jaar zagen we daardoor fantastische beelden van gebeurtenissen die we in alle jaren daarvoor nog nooit gezien hadden.

Daarom dit jaarverslag. Om te delen wat we registreerden, maar vooral als eerbetoon aan Gerard, een gierzwaluwman in hart en nieren.

Ook zonder Gerard zullen we proberen de gierzwaluwwerkgroep voort te zetten, zij het in afgeslankte vorm. Namens Vogelwerkgroep Midden-Brabant komt Marianne Bertens de gelederen versterken en we hopen er samen met beide vogelwerkgroepen weer een mooi gierzwaluwjaar van te maken.

Namens Gierzwaluwwerkgroep Oisterwijk, Hannie

Contact en informatie:

zwaluwen@ivnoisterwijk.nl

Gierzwaluwwerkgroep Oisterwijk is een samenwerkingsverband tussen vogelwerkgroep IVN Oisterwijk en vogelwerkgroep Midden-Brabant

ivn natuur
educatie
Oisterwijk

In memoriam Gerard van der Kaa

Zo'n 15 jaar geleden leerde ik Gerard kennen via een oud krantenartikel dat ik toegestuurd kreeg. Als Vogelwerkgroep Oisterwijk wilden we een beeld krijgen van de gierzwaluwpopulatie in Oisterwijk, en uit het krantenartikel bleek dat Gerard, lid van Vogelwerkgroep Midden-Brabant en woonachtig in Oisterwijk, zich al 5 jaar met de gierzwaluw bezig hield.

Bij mijn zoektocht naar zijn contactgegevens ontstond enige verwarring want 'Gerard, dat is toch die kerkuilenman? Die was toch uilenbeschermer van het jaar?' En inderdaad, Gerard bleek zich vele jaren met veel succes ingezet te hebben voor de kerkuil. Maar zijn knieën werkten niet echt mee, het klimmen en op ladders staan werd toch wel wat bezwaarlijk, dus toen Gerard de gierzwaluw ontdekte, was de overstap snel gemaakt.

In 2004 mocht hij na gedegen lobbywerk in de Joanneskerk, waar hij koster was, 8 gierzwaluwbroedruimtes in de galmgaten bouwen. En toen deze kasten snel gevonden werden, kwamen er het jaar daarop nog eens 8 kasten bij. En weer klom Gerard regelmatig de toren in en stond hij daar weer op de ladders om de kasten schoon te maken, te verbeteren en van camera's te voorzien.

Al snel was onze taakverdeling duidelijk, schrijfwerk vond Gerard helemaal niets, maar met hamer en zaag was hij in zijn element. En zo ontstond het ene project na het andere. Er werden broedruimtes gecreëerd in het ketelhuis van de leerfabriek en kasten opgehangen bij privépersonen en aan de brandweertoren. Ondertussen vond hij het heerlijk te inventariseren of op pad te gaan om de oeverzwaluwwand weer in orde te brengen.

Zijn grootste project was ongetwijfeld de zwaluwtoren aan de Akkerweg in Moergestel. Een door hem bedacht, gigantisch project waar hij met recht De gouden Zwaluw voor kreeg.

Regelmatig belde hij, dan had hij weer iets bedacht dat nog beter was. Een huiszwaluwmuur of een gierzwaluwkast met extra dak tegen de warmte.

Het enige minpuntje was dat hij zoveel ijzers in het vuur had en zo slecht nee kon zeggen, dat hij regelmatig iets vergat omdat hij ergens anders bezig was. Dat zijn gewrichten hem in de steek lieten, maakte niet zoveel uit. Tot het einde toe klom hij toch iedere keer weer de toren in over een steile ladder.

Al die tijd had hij veel pijn maar Gerard ging maar door. Met NL Doet hanteerde hij de bosmaaier, in Kasteel Waardenburg repareerde hij gierzwaluwkasten. Ik herinner me dat we 30 gierzwaluwkasten op zouden hangen, allemaal boven schouderhoogte. "Dat gaat wel lukken", zei Gerard, "als jij dan mijn arm maar omhoog houdt". Ondertussen deed hij allerlei andere klussen en projecten voor zijn familie, vrienden en Vogelwerkgroep Midden-Brabant.

Toen hij de verdrietige boodschap kreeg dat verdere behandeling geen zin had, belde hij. "Ik hoop dat ik de gierzwaluwen nog terug zie komen", zei hij. En gelukkig, dat lukte. Toen de eerste vogels weer terug kwamen in de Joanneskerk, waren de kasten net op tijd voorzien van nieuwe camera's. Zelfs de nieuwe kasten zodat we 24 broedgevallen online konden monitoren. En dat is precies wat Gerard zijn laatste weken deed. Hij genoot van 'zijn' vogels en tot het einde toe noteerde hij alles wat hij zag.

Nauwkeuriger dan de jaren ervoor want zoals hij zelf zei, nu had hij echt de tijd om goed te kijken. Wat een positiviteit.

We gaan hem missen.

Niet eerder gezien!

Sinds 2014 volgen wij de broedende gierzwaluwen in de Joanneskerk via camera's. Aanvankelijk 16 kasten, vanaf vorig jaar zijn dat er zelfs 24. We zien de vogels terugkomen en weer vertrekken, meestal onafhankelijk van elkaar. We knijpen de tenen bij elkaar bij, soms zeer felle, gevechten. We laten ons ieder jaar weer vertederen door de jonkies en staan verbaasd over het instinct waarmee ze de kast schoonhouden en oefeningen doen om zich voor te bereiden op een vliegend leven. We hebben al een aantal keer gezien dat eitjes verwijderd werden uit de nestkom, en één keer waren we zelfs getuige van het leggen van een ei.

Zo langzamerhand is er al heel veel bekend geworden over deze mysterieuze vogel en zijn fabeltjes ontzenuwd. Zoals het verhaal dat bij regenachtig weer de volwassen vogels wegtrekken en de jongen in winterslaap gaan. In alle jaren dat we nu kijken, is dit nog nooit waargenomen. Zelfs niet met dagenlang zeer slecht weer.

Ieder jaar vragen we ons af of we nog door moeten gaan met het project, of er nog iets nieuws te ontdekken valt, en ieder jaar worden we weer verrast. Niet altijd zijn dit fijne verrassingen trouwens. Het jaar dat er in de wijk achter de kerk verschillende broedplaatsen ontoegankelijk waren gemaakt voor gierzwaluwen, staat als absoluut dieptepunt in ons geheugen gegrift. We zagen afschuwelijke gevechten die in 3 gevallen doorgingen tot één vogel dood in de kast lag. In één geval sneuvelde zelfs het hele broedsel van 3 jongen.

Ook dit jaar zagen we iets waar we wel eens over gelezen hadden, maar nog nooit zelf gezien. In maar liefst 3 kasten werd een jong door de oudervogel uit de nestkom verwijderd.

In één kast waar 4 eitjes waren uitgebroed, verdween het kleinste jong over de rand van de nestkom. Niet helemaal duidelijk is of dit een ongelukje was of dat de oudervogel hem een zetje gaf. Dit jong heeft nog ongeveer een dag door de kast gescharreld, volkomen genegeerd door de adulten, en was toen dood.

In een andere kast met 3 (net uit het ei gekomen) jongen, zien we hoe de adult 's avonds laat plotseling een jong in de bek pakt en zonder duidelijke reden uit het nest gooit. Daarna wordt ook dit jong volkomen genegeerd. Twee dagen later is het jong nog steeds in leven en zie je hem af en toe door de kast scharrelen.

Diezelfde dag komt ook in een andere kast om 3.50 's ochtends één jong naast de nestkom terecht. Ook hier lijkt het een bewuste actie van de oudervogel met de bek. Maar in tegenstelling tot wat de literatuur vermeld, worden er nog dezelfde dag, rond 6 uur in de namiddag, pogingen gedaan om het jong in de nestkom terug te plaatsen. Daarbij maakt hij een zwieper over de nestkom en komt met een smak tercht aan de andere kant van de kast. Later op de avond wordt een nieuwe poging gedaan en nu lukt het wel. Op 19 juli vliegen 3 jongen uit.

Op de foto links is rechts onder het pasgeboren jong te zien dat na 2 dagen nog door de kast kruipt. Op de foto rechts heeft de adult het jong in de bek om hem terug in de kast te gooien. De foto's zijn helaas niet duidelijk maar ben je geïnteresseerd in deze gebeurtenissen, dan zijn er enkele filmpjes beschikbaar. Op te vragen via zwaluwen@ivnoisterwijk.nl

Cameraproject 2022

Na het debacle van 2021 (geen wifi, kapotte camera's, haperende recorder) moesten we een keuze maken hoe we verder zouden gaan met dit project. Na alle voor- en nadelen uitgebreid besproken te hebben, hebben we besloten het cameraproject toch nog enkele jaren voort te zetten. Met als belangrijkste argument dat we nog steeds ieder jaar nieuwe dingen ontdekken. De tegenargumenten waren vooral van praktische en financiële aard.

Maar met medewerking van Gallery van Dun konden we een betrouwbare wiferverbinding realiseren en met donaties en subsidies waren er voldoende financiële middelen beschikbaar om het systeem up-to-date te maken. Beter nog, we gingen van 16 naar 24 camera's, een lang gekoesterde wens van Gerard van der Kaa. Lange levertijden dreigden nog roet in het eten te gooien maar dankzij de inzet van velen waren 4 mei een aantal kasten in de lucht. Ook werden de beelden al opgenomen. En vanaf 13 mei was het mogelijk thuis op laptop of telefoon in 24 kasten mee te kijken naar het wel en wee van 'onze' gierzwaluwen. Die op hun beurt een steentje bijdroegen door dit jaar extra laat terug te komen.

Samenvattend: een goed broedseizoen

Totaal zijn er in 24 kasten 72 eitjes gelegd, en zijn er slechts 4 eitjes niet uitgebroed. Van de 68 jonkies zijn er vervolgens 63 uitgevlogen, een gemiddelde van 2,6 jongen per kast. Dit is erg hoog.

Kijken we echter kritisch naar het uitvliegen, valt onmiddellijk op dat het merendeel van de jongen op 18/19 juli uitvliegt. We hadden toen in Noord-Brabant een hittegolf waarbij de temperatuur opliep tot 40 graden. In 3 dagen tijd vloog ongeveer 2/3 van de jonkies uit, in leeftijd variërend van 35-41 dagen. En in tegenstelling tot eerdere jaren vertrokken ze nu allemaal midden op de dag, meestal tussen 12 en 15 uur. In onze ogen is het zeer twijfelachtig of deze jongen allemaal vliegvlug waren.

In één kast (24) mislukte het broedsel, de twee jongen, 3 weken oud, stierven door de hitte. In alle andere kasten was er sprake van succesvolle broedsels waarbij minstens één jong uitgevlogen is.

Wat opviel was dat de gierzwaluwen dit jaar zeer laat terug kwamen. De eerste vogel arriveerde 4 mei, vervolgens kwam een grote groep tussen 9-13 mei, en een kleiner groepje zelfs pas tussen 18-22 mei. Niet eerder hadden wij zulke late aankomsten.

Bij de meeste broedsels werd daarna, sneller dan gewoonlijk, begonnen met de eileg waardoor wat tijd ingehaald werd. Bij drie kasten met aankomst eind mei werden slechts 2 eitjes gelegd.

Wat ook opviel was dat er in maar liefst 3 kasten 4 eitjes werden gelegd wat resulteerde in 1 x 4 jongen en 2 x 3 jongen. Of er hier mogelijk sprake is van een vervolglegsel, is niet met zekerheid vast te stellen. In de kast met 4 jon-

gen viel het kleinste jong echter na 1 dag uit de nestkom en werd verder niet meer gevoerd. Er is enige twijfel of het jong eruit viel of werd geduwd door de adult.

Bijzonder

We hadden er wel over gehoord maar het zelf nog nooit gezien: een adulte vogel die een jong in de bek pakt en uit de nestkast zwiept. In kast 22 werd het jong daarna aan zijn lot overgelaten en stierf na enkele dagen. In kast 15 werd het jong ha herhaalde pogingen op dezelfde manier weer teruggestopt in de nestkom en vloog ongeveer 6 weken later als volgroeid jong gewoon uit.

Kast 1

Op 10 en 13 mei arriveren de adulten. Een voorspoedig broedsel, met als gevolg op 21 juli 3 uitgevlogen jongen, 41, 41 en 40 dagen oud.

Kast 2

Op 9 en 10 mei arriveren de adulten. Ook in deze kast een soepel verlopend succesvol broedsel. Als op 21 en 23 juli de drie jongen uitvliegen (40, 42, 42 dagen), is één adult al langer dan een week niet op het nest geweest. De tweede adult vertrekt samen met het laatste jong.

Kast 3

Wederom een geslaagd broedsel met 3 uitgevlogen jongen van 40-42 dagen oud. De adulten blijven daarna nog enkele dagen in de kast (9/10 mei-29/30 juni)

Kast 4

Helaas pas beelden vanaf 18 mei. De eerste adult arriveerde 9 mei (waarneming tp), beelden pas vanaf 18 mei. De andere kasten zijn dan nog leeg. In 4 dagen worden 3 eieren gelegd en ergens tussen 21 mei en 2 juni wordt één ei uit de kom ge-goooid. Hoe of waarom is helaas niet meer na te gaan. De andere 2 jongen groeien probleemloos op en vertrekken 18/19 juli, 43 dagen oud.

Kast 5

Geen bijzonderheden in deze kast, 3 eitjes, 3 uitgevlogen jongen. Die ook 19 en 20 juli uitvliegen, midden op de dag. Deze jongen zijn dan 38-39-40 dagen oud. Hoewel de hitte waarschijnlijk wel een rol heeft gespeeld, denken we dat ze oud genoeg zijn om zich te redden.

Kast 6

De vogels arriveren pas op 18 en 19 mei. Vrijwel tegelijk met de 2^e adult vliegt een 3^e vogel het nest binnen en meteen volgt er een gevecht dat ruim 6 uur duurt (19.21 tot 03.38). De eileg is ook laat maar dat is dan ook het enige opmerkelijke in deze kast, op 1 en 2 augustus vliegen 3 juvenielen (40-42 dagen) en de adulten uit.

Kast 7

Als we het systeem operationeel maken, zien we op het scherm één gierzwaluw, in kast 7. De ander arriveert 5 dagen later. Tien dagen ligt het eerste eitje in de kom en 9 weken later vliegen 3 jongen uit, 40-42 dagen oud.

Kast 8

Nog een laat koppel, pas 21 mei arriveren ze in de kast. Ook met de eieren zijn ze laat. Pas 2 weken na aankomst worden 2 eitjes gelegd maar ondanks het late tijdstip vliegen 3 en 4 augustus nog 2 jongen uit.

Kast 9

Ook hier zien we hetzelfde patroon. Een wat late aankomst maar verder een normaal verloop. Ook deze drie jongen vliegen 18-19 juli uit, 39 dagen oud. Gezien het gedrag, duidelijk geplaagd door de hitte, en het tijdstip van uitvliegen midden op de dag, is het aannemelijk dat ook deze vogels de hitte in de kast zijn ontvlucht. Dezelfde dag vertrekt ook een adult, de tweede vogels blijft nog een week zitten.

Kast 10

De adulten arriveren 12 mei en beginnen net als de andere paartjes al na 5 dagen met eileg. Ook hier een extra dag tussen het eerste en tweede ei. Verder een voorspoedig broedsel. Het eerste jong vliegt 16 juli uit, 40 dagen oud. De andere twee vertrekken de 19^e, net als veel andere jongen rond het middaguur, 40 en 41 dagen oud. De adulten blijven nog ongeveer 10 dagen in de kast.

Kast 11

Hetzelfde beeld: late aankomst, snelle eileg. Ook in deze kast vliegen twee jongen midden op de dag uit op de warmste dagen. Gelukkig zijn ze dan al 41-42 dagen oud. Het 3^e jong is de 17^e 's avonds laat al vertrokken.

Kast 12

Ook hier hetzelfde verhaal, als de 3 jongen de 18 en 19 uitvliegen zijn ze 38 en 39 dagen oud

Kast 13

Ook in kast 13 een late aankomst, al na 5 dagen het eerste ei en op 19 juli vliegen 3 jongen midden op de dag uit, 39 dagen oud.

Kast 14

Opnieuw hetzelfde verhaal maar de jongen zijn 40 dagen oud als ze uitvliegen.

Kast 15

En inderdaad, het wordt een eentonig verhaal. Ook hier arriveren beide vogels pas op 13 mei, beginnen de eileg op 19 mei. Tussen het eerste en tweede ei zit een extra dag maar vanaf 24 mei wordt er regelmatig gebroed. Al op 9 juni zien we het eerste van drie jongen. Op 19 juli vliegen ze uit, tussen half 10 en half 3.

Zo op het oog een volkomen normaal broedsel maar 12 juni gebeurt er iets bijzonders. Om 3.50 's ochtends komt één jong naast de nestkom terecht. Het lijkt op een bewuste actie van de oudervogel met de bek. Nog dezelfde dag, rond 6 uur worden er pogingen gedaan om het jong in de nestkom terug te plaatsen. Daarbij maakt hij een zwieper over de nestkom. Maar om 22.39 lukt het wel en 19 juli vliegen 3 jongen uit. Bijzonder.

Kast 16

De vogels komen pas 12 mei aan maar 5 dagen later ligt hier ook al het eerste ei. Op 18/19 juli vliegen 3 jongen midden op de dag uit, 40 en 41 dagen oud.

Kast 17

Deze kast is sinds 2017 bewoond. In 2018 werd er voor de eerste keer gebroed met 2 uitgevlogen jongen als resultaat. Sindsdien zijn er ieder jaar 3 eitjes gelegd.

Dit jaar arriveerde het koppel pas op 11 en 14 mei. Na anderhalve week begon de eileg en 26 mei werden er 4 eitjes gebroed. Na 3 weken waren er 4 jongen maar al meteen de dag erna viel één jong uit de nestkom en was de dag erna dood. De andere drie jongen vlogen half juni tussen één en vier uit, 39-36-34 dagen oud. Het is die dag in Oisterwijk bijna 40 graden, de dag ervoor ook 34. Dus mogelijk zijn de jongen de kast ontvlucht vanwege de hitte.

Kast 18

Een broedseizoen volgens het boekje. Op 9 en 12 mei arriveerden de adulten, tien dagen erna werd het eerste eitje gelegd en 18/19 juli vlogen 3 jongen uit, 40-42 dagen oud. Ook het laatste jong vliegt midden op de dag uit (hitte?) maar is 40 dagen oud. De adulten vertrokken dezelfde dag als het laatste jong.

Kast 19

De adulten waren laat, 13-14 mei. Daarna was er een rare, chaotische eileg. Het eerste ei werd 20 mei naast de kom gelegd en later dezelfde dag uit de kast gegooid door de adult. Mogelijk een indringer met legnood? Zeker omdat het volgende ei alweer de dag erna (21) gelegd werd. Daarna werden eieren geregistreerd op 25 en 31 mei. De eieren kwamen uit op 13-14-17 juni en de jongen vlogen alle drie uit op 19 juli, midden op de dag. Gezien de leeftijd, 33-36-37 dagen oud, en het tijdstip vanwege de hitte. Zie ook kast 17

Kast 20

De adulten arriveren 11 en 15 mei, en pas 30 mei liggen er twee eitjes. Nieuw onervaren koppel? Slechts één ei komt uit, ook dit jong vliegt op 19 juli om 15.22 uit de kast, slechts 33 dagen oud.

Kast 21

Op 9 mei arriveren 2 adulten, al 3 dagen later ligt er een ei in de kast. Dat er de dag later ook weer uit wordt geduwd. (Indringer?). Vanaf 14 mei, nog steeds heel snel dus, worden er om de dag in totaal nog 3 eitjes gelegd. Na een korte broedtijd komen 21 dagen nadat het eerste ei gelegd is, de jongen uit het ei. Bij een gevecht sneuvelt één van de jongen, 4-7 dagen oud. De andere twee vliegen rond 14 juli uit, ongeveer 40 dagen oud.

Kast 22

De adulten arriveren allebei 10 mei. Behalve een extra dag tussen het 1e en 2e ei verloopt alles voorspoedig tot 12 juni. Er zijn dan 3 net uitgekomen jongen in de kast. Om 22.28.38 pakt de adult plotseling 1 jong in de bek en gooit het uit het nest zonder duidelijke reden. Daarna wordt het jong volkomen genegeerd. Twee dagen later is het jong nog steeds in leven en zie je hem af en toe door de kast scharrelen. Ook deze jong vliegen 19 juli midden op de dag uit tussen 1 en 2. Zij zijn dan echter 40 dagen oud en lijken vliegvlug.

Kast 23

Op 9 mei arriveren twee adulte periode en met uitzondering van enkele pittige gevechten gebeurt er verder niets raars. Precies volgens de kalender vliegen 3 jongen uit, 40-42 dagen oud. De adulten blijven daarna nog 10 dagen in de kast aanwezig.

Kast 24

Op 9 en 11 mei arriveren twee adulten maar het is een weinig stabiel koppel. Regelmatig overnacht slechts één vogel in de kast. Pas vanaf 23 mei is het echt een koppel en dan nog duurt het twee weken voor de eileg begint: 2 eitjes worden gelegd met 2 dagen er tussen. Het broeden gaat echter voorspoedig maar 3 weken oud gaan beide jongen dood als gevolg van de hitte (19 juli), 3 weken oud. Enkele dagen later vertrekken de adulten ook.

Voorgeschiedenis

Vanaf 2004 zijn in de Joanneskerk in Oisterwijk een aantal gierzwaluwkasten voorzien van camera's. Het gevolg was een bulk van Ongeveer 150.000 piepkleine, onduidelijke foto's aan het einde van het seizoen foto's die weliswaar informatie gaven over bezetting en broedresultaten maar die verder meer vragen opriepen dan dat ze antwoord gaven. Wel konden we duidelijk zien dat de kolonie nog steeds in opbouw was.

In 2013 werden de kasten voorzien van nieuwe, betere camera's en konden we in de kerk volgen wat er in de kasten gebeurde. Dat jaar waren er een aantal sterfgevallen maar naar de oorzaak konden we slechts gissen. In 2014 was het hele systeem functioneel en konden we vanuit huis alle kasten dagelijks monitoren. Een grote verbetering.

Kast 1-16	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18	'19	'20	'21	'22
broedgevallen	1	1	1	4	4	6	8	10	8	9	11	14	13	15	16	16	16	16
geslaagde broedgevallen	1	1	1	3	4	5	8	9	5	8	11	13	13	15	10	16	15	16
eitjes	2	2	3	10	9	14	16	22	13	25	30	37	39	46	53	45	49	47
uitgevlogen jongen	2	2	3	8	9	12	16	22	9	20	26	30	30	36	26	36	39	46
niet-uitgekomen eitjes				2				2	5	3	9	8	9	11	5	8	4	
dode jongen						2		4		1		1	1	16	4	2	5	
dode <u>adulten</u>																	3	0
bewoonde kasten	1	1	2	4	5	6	9	11	13	10	16	16	16	16	16	16	16	16

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kast 17			nestbouw	2 jongen	jongen	3 jongen	jongen	3 jongen
Kast 18						mislukt	jongen	3 jongen
Kast 19					1 jong	3 jongen	jongen	3 jongen
Kast 20		nestbouw		bewoond	randje	3 jongen	jongen	1 jong
Kast 21		mislukt	zeker broedgeval	3 jongen	jongen	3 jongen	jongen	2 jongen
Kast 22	<u>nestkom</u>	mislukt	zeker broedgeval	2 jongen	jongen	1 jong	jongen	2 jongen
Kast 23		nestje	zeker broedgeval	2 jongen	jongen	3 jongen	jongen	3 jongen
Kast 24				mislukt	jongen	2 jongen	jongen	0 jongen

Opmerkingen bij schema

2015/2016	enkel visuele waarnemingen na afloop broedseizoen
2017-2021	visuele waarnemingen tijdens en na broedseizoen. Te weinig waarnemingen om met zekerheid iets te zeggen over jongen.
Bewoond	wel adulte vogels in de kast, zonder te broeden
Zeker broedgeval	vondst van uitwerpselen (en soms eischal), aantal jongen onbekend soms jongen ook gezien
Mislukt	vondst van dode jongen en/of eieren zonder uitwerpselen
Jongen	er zijn jongen gezien, onbekend hoeveel, of we vermoeden op basis van uitwerpselen dat ze er waren. Ook als er daarnaast eieren in de kast lagen, is het gekwalificeerd als jongen. Staat er een getal bij, dan zijn dat het aantal jongen dat uitgevlogen is.

Kast 17-24	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
aantal bewoonde kasten	1	4	4	6	6	8	8	8
broedgevallen		2	3	5	6	7	8	8
totaal aantal eitjes		5	9	12	16	19	22	25
aantal uitgevlogen jongen		0	9	9	13	17	20	17
dode jongen		3	0	0	0	0	1	5
niet-uitgekomen		2	0	4	3	2	1	3

De aanhouder wint!

Afgelopen jaren zijn er door ons veel broedruimtes voor gierzwaluwen gerealiseerd. Sommige waren vrijwel onmiddellijk bezet, zoals te zien is op de foto van Ben Aarts, op andere plaatsen zijn de kasten na 15 jaar soms nog steeds leeg. Tot grote frustratie van de kasteigenaars. Maar wanhoop niet, van gierzwaluwen is bekend dat het soms lang duurt voor ze nieuwe nestruimtes in gebruik nemen. Hier geldt echt 'Onbekend maakt onbemind'. Maar ook na lange tijd kan de kast zomaar bezet raken zoals nu gebeurt bij de Leerfabriek

Het is nu misschien moeilijk voor te stellen maar eind oktober 2010 bood de leerfabriek in Oisterwijk een vervallen en verwaarloosde aanblik. Wel begonnen de plannen om het geheel te renoveren steeds vastere vorm te krijgen.

Na overleg met de gemeente Oisterwijk kregen we toestemming om tijdens de renovatie broedgelegenheid voor de gierzwaluw te creëren in de toren van het ketelhuis. Het gebouw stond in de steigers dus actie was geboden. Er werd gerekend en getekend waar de invliegopeningen moesten komen en op 8 november 2009 konden we beginnen.

Het eerste karweitje was het schoonmaken van het bovenste gedeelte van de toren. Jarenlang waren hier door de kapotte gaten duiven in en uit gevlogen en de duivenpoep, met daartussen allerlei takjes en ander nestmateriaal, lag bijna een meter dik. Maar liefst 40 volle kruiwagens werden over de steigers weggebracht. Er werden 31 gaten geboord door de 35 cm dikke muur, aan de buitenkant met een doorsnede van 5 cm, binnen zelfs 10 cm. Vervolgens werden in de toren achter iedere invliegpip kasten opgehangen. We bouwden zelfs een trap om veilig omhoog te kunnen gaan. Daarna was het afwachten.

Spreeuwen en mezen vonden de kasten al snel, een zwarte roodstaart ook en herhaaldelijk overwinterden vlinders in de kasten. Maar gierzwaluwen bleven tot onze grote teleurstelling weg. Tot dit jaar.

Bij een controle nog vóór het broedseizoen, lag er aan elkaar geplakt nestmateriaal. Het leek op het begin van een gierzwaluwkommetje uit 2021 zonder dat we het met 100% zekerheid konden zeggen. Maar in de loop van de zomer zagen we de zwarte vogels naar binnen schieten en bij inspectie in het najaar bleek dat er succesvol gebroed was. Er lagen volop uitwerpselen in de kast en aangezien alleen jonkies hun uitwerpselen in de kast deponeren wordt dit als 100% zeker teken van een broedgeval beschouwd.

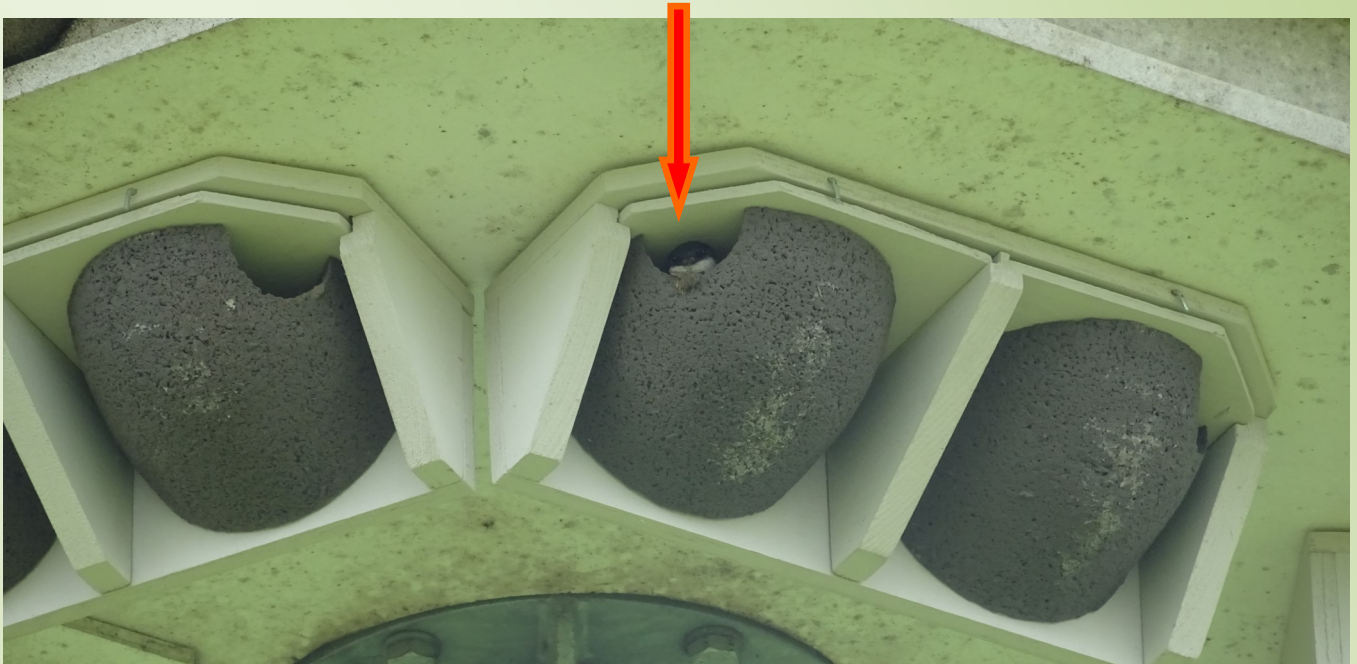

Nu de broedruimtes eenmaal zijn ontdekt, zullen er ongetwijfeld meer gierzwaluwen volgen. Want zeker voor de gierzwaluw geldt: waar er een vogel over de dam is, volgen er meer. Een mooi succes dus na 13 jaar wachten.

Tot slot:

Huiszwaluwtil

Sinds we eind 2016 een huiszwaluwtil in Moergestel geplaatst hebben, is deze til ieder jaar bewoond geweest. Omdat het afgelopen jaar alle nestkommetjes bewoond bleken te zijn, hebben we begin 2022 een extra rij met 6x 2 nestkommen aan-gebracht. Van deze 12 kommetjes waren er minstens 4 ook weer onmiddellijk bezet zoals op de foto te zien is.

De oude kommetjes (19 stuks) waren ook weer allemaal bezet, plus 2 cascoringen. In een aantal kommen werd 2x, en mogelijk zelfs 3x gebroed. Totaal waren er minimaal 35 broedsels maar zeer waarschijnlijk waren het er meer.

Inventarisatie

Tijdgebrek was de belangrijkste reden dat er dit jaar niet geïnventariseerd is. Er is een duidelijk overzicht van de meeste bekende broedplaatsen in Oisterwijk, Moergestel en Udenhout en ook in andere omliggende plaatsen zijn veel broedplaatsen bekend. Voorlopig zijn er geen plannen voor een nieuwe inventarisatie van natuurlijke broedplaatsen van de gierzwaluw.

Dank

De aanleg en installatie van het cameraproject, de monitoring van de 24 broedruimtes, het monitoren van de huiszwaluwtil, het onderhouden van een goede biotoop bij de huiszwaluwtilen.....Het was niet mogelijk geweest zonder alle enthousias- te vrijwilligers die ons op allerlei manieren geholpen hebben.

Het ophangen van nieuwe kasten en nestkommen, het naar boven sjouwen van allerlei materialen en, net zo zwaar, alles wat niet langer gebruikt wordt, weer over de ladder naar beneden brengen, eindeloos allerlei filmpjes kijken om uit te zoe- ken waar dat ene jong gebleven is. Het inventariseren van de tillen, het zorgen voor foto's, het groenonderhoud bij de to- ren. Het gebeurt allemaal met een ongelooflijke hoeveelheid enthousiasme. Dank je wel allemaal.

En niet minder belangrijk: een bedankje aan Jerome van Dun van de gelijknamige kunstgalerie in de pastorie. Dankzij hem hebben we een goede internetverbinding waardoor we thuis de camerabeelden kunnen bekijken.